

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 » trimestre.
Un número sol.	0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

CALENDARI CATALÀ

Efemérides catalanas - 1897 - Poesías y acudits

PREU: UNA PESSETA

Los encàrrechs al engrós, deuen dirigir-se á la Imprempa
LA CATALANA, Dormitori de S. Francesch, 5.—Barcelona.

GEOGRAFIA DE CATALUNYA

PER

FRANCISCO FLOS Y CALCAT

Consta de 208 planas en octau, conté varis grabats, entre ells dos
mapas y sols val l' exemplar, enquadernat

===== SIS RALS =====

y al engrós á QUINZE PESSETAS la dotzena.

Las demandas poden ferse al autor, Bech, 31, 2.^{da}, Barcelona, que
serán enviadas mediant la remissió del import en sellos de franqueig
ó lletres de fácil cobro.

Sempre iguals

No la revolució de debó, perque aquestas cosas ara no s' estilan; pero sí la revolució sumorta es la que ha esclatat á Madrid entre dos alts poders del Estat: la ploma y 'ls xafarot, per motiu de ben poca cosa, per un no res, per saber si als soldats bons los donan un menjar arreglat y als malalts lo que 'ls receptan los metjes.

Engrescats ab l' himne de *Cádiz* y ab las *brillantes cargas á la bayoneta*, no s' hi havían entretingut fins ara en estudiar las causas de que hi hajan hagut á Cuba 20,000 malalts sapiguts, y altres tants que. no perque no ho sapiguessem, deixavan de patir dintre dels forts, dels poblats, dels ingenis y de las estacions de carril habilitadas pera ambulancias lo que pot patir un home avans de que 'l considerin per sempre més y l' embarquin altre cop cap á Espanya pera que serveixi de pena á las sevas familias pobres ó de cárrech als sanatoris particulars. Sort que l' amor de familia y la caritat may diuen que nó, que si en Navarro Reverter hagués hagut de pagar metjes y medicinas s' hauría tingut d' inventar una contribució nova.

Fins ara Deu no 'ls ha tocat lo cor als directors del *Imparcial* y del *Heraldo*. Com tenían ganas de fer l' hospital, tenían de primer de fer los pobres, y d' aquí aquella campanya guerrera, aquells crits de foch y sanch, aquellas actas de diputat de passada. Hi estavan tan enfenyats en buscar malalts y ferits pera la seva pietat futura que, no recordantse d' aquellas garrotadas d' un any y mitj endarrera, ni d' aquellas máquinas espatlladas y d' aquellas caixas de lletra volcadas per terra, no tenían prou puesto pera escriure biografías, pera estampar retratos y pera ressenyar fantásticas batallas de cent contra hù, guanyant aquest sempre, com es de reglament. Nosaltres també 'ns ho empassavam, per alló de que val més créureho que tenirho d' anar a veure. A més de que no calía més que 'ls resultats pera saber que 'ls enemichs sempre rebían y de que la guerra s' acabava per moments. De Bayre á la Habana 'ls insurrectes, activament perseguits, no hi pogueren may anar per carretera real perque no n' hi havia. Havían d' anar pels boscos com los gats masquers, que si haguessen eixit á camps ras y 'ls guar-

dia civils no haguessin tingut de guardar lo consulat dels Estats Units, no n' hauríam tingut ni per una dent.

Donchs tornant á lo que deyam, á Madrid la ploma y 'l xafarot s' han posat de mala data, y 's parla de reunions misteriosas militars y de denuncias de diaris y de causas criminals pera que probin los acusadors que als soldats no se 'ls hi dava cada dia una bona escudella, y d' una pila de cosas més, que si be no farán arribar la sanch al riu, farán embrutar molt paper sellat pera acabar al cap de pochs dias en pau y bona armonía, que es lo que convé pera que 'l poble no 's torni espiritista y segueixi comprant diaris. L' únich que hi pot pendre mal en aquesta cuestió es en Cánovas que 's pot veure 'l dia menos pensat en la *Huerta* sense escalfá cadiras, atrafegats en buscarse un recó á casa d' en Sagasta. Sort, en mitj de tot, que diu que cría vintidós gossos que son una monada, ab llassos vermells al coll y picarolas de plata. Sobretot la *Linda* y 'l *León* que li caben á la butxaca del paltó.

No hi arribará la sanch al riu: al contrari. D' aquí pochs dias, l' endemà dels Reys si Deu vol, los republicans dels Estats Units, que no son pobres com los d' aquí, sino que fan anar los millions com los carreters los vatúas, tornaràn á llensar llamps y trons contra Espanya y contra en Weyler, dirán piratas y assessins y altrás amoretas als militars, y estúpits als periodistas... Y d' aquestas barallas d' ara ja no se 'n recorda ningú, ni de si 'ls soldats pateixen gana quan están bons, ni de si 'ls malalts tenen la deguda assistencia. Aquestas olivetas van molt bé quan la opinió públicá está desganaada, quan tothom pensa en la pau, quan no hi ha un tribut que no estigui empenyat per una pila d' anys.

Pero desde 'l moment que toquin á respondre ab parauladas als desvergoniments dels senadors americans, qui hi pensa en lo pá ó la coca dels soldats, en si ha ó no hi ha prou llits pera 'ls hospitals, en si Espanya es un *presidio suelto* com deya l' O' Donnell ó la antessala de la Gloria com diu en Coria?

Molt prompte tornara á soldarse la estimació dels militars y 'ls periodistas; dels que marxín, mols se farán retratar avans d' embarcarse y enviarán la seva *vera efigie* al *Heraldo* y per torna una proba sense enganxar al *Noticiero*, porque aquest d'

aquí quatre dies ja s' haurá penedit de predicar la pau y tornará á predicar la guerra y de tot lo dit no n' hi quedarà ni recort. Lo únich que 'n resultarà, serà que á algun periodista provinciá que voldrá cridar també una mica, li tirarán lo llas y 'l ficarán al carretó.

Per aixó no 'ns hi volém embolicar nosaltres en disputas d' aquestas. No hem de cridar que hi ha immortats avuy, porque n' hi ha sempre. Som dels que creuen que l' O'Donnell no anava gens errat de comptes.

SECCIÓ POLÍTICA

El Imparcial y *El Heraldó*, dos dels diaris patrioters per excelencia y dels que 's creuen s. r. representants de la opinió pública, han sigut denunciats y agafat un de sos colaboradors per uns articles en los que 's denunciavan irregularitats en la administració espanyola á Cuba.

No cal dir que sentim la denuncia, encare que 's tracti de dos periódichs que tant mal han fet á Espanya ab sas bravatas y excitacions guerrero-patrióticas, y los destijém que surtin en be del mal pas en que 's troban.

Pero bó serà que una vegada á la vida meditin las consecuencias de sas campanyas periodísticas, y vegin d' esmenarse si 'ls hi es possible y convé á sos interessos.

La tonta pretensió de creures que parlava per ells la opinió pública los ha portat á una vanitat exagerada y 'ls ha fet caure en lo ridicul que avuy se troban.

La protesta qu' han llessat al públich en comunitat periodística, la ordre donada á sos corresponsals á Cuba pera que deixin de telegrafiar lo que allí passi y l' acort de ferlos viure á *Puerto Rico* mentres durin las *presentes circumstancias*, no ha fet pas l' efecte que sens dupte s' esperavan.

Ni 'l públich s' ha indignat com ells se creyan, ni la mateixa premsa ha secundat los seus propòsits.

Y es que que ni quan predicavan la guerra á *d todo trance*, ni quan predicavan la moralitat en la administració espanyola, representavan al pabis, ni á la opinió, ni á cap de sos interessos com no siguin als respectius de sas empreses.

Si 'l pabis no 's belluga ni s' exalta es perquè ha caygut en lo mes negre indiferentisme y com tot masell, ni l' engrescan los viscas fets d' encàrrech, ni l' entusiasma l' actitud moralisadora avuy empresa per la premsa madrilenya.

Tant s' ha jugat ab la pobre Espanya en aquestos temps de pau y de bonansa; tant l' han escarnida uns y altres ab sos desacerts, disbauxas y vituperis, que, com burro de carga, segueix avuy las ordres de qui mana ab una passivitat esglayadora y tasca 'l fre tranquilament com si tota sa vida hagués viscut punyida al carro del estúpil centralisme.

Convenia als polítichs un poble sumit pera fer ells de tot lo nostre mans y mánigas y tan l' han trobat, que ni esma te ja avuy pera comprendre 'l fi que se li espera.

Volian adormir-lo pera aixís millor campar pels seus respectes y tan han treballat que avuy está en estat de catalepsia, mort moralment, sense ideals, sense ànima.

En una reunió de la secció de *Artes liberales* del Foment de Barcelona, lo president no permeté l'ús de la llengua catalana interrompint al qui hi parlava ab un *Hable V. en español* com una casa.

Aixó en la secció de *Artes liberales* que si passa en lo de los *retrogradados* á qui parla en català lo que menos 'l'fusellan y després li forman causa.

¡HABLE V. EN ESPAÑOL!

¡Ay Senyor, quanta ignorancia!

¿Donchs que es creu que es la nostra llengua aquell gall de pansas del Foment de Barcelona?

¿Inglesa, francesa, alemana, russa ó italiana? ¿Catalunya no es á Espanya? ¿No diuhen que som espanyols? ¿Donchs que es la nostra llengua, senyor renegat de Catalunya?

¿Y per fer aquets papers y enemistar los petits industrials ab los senyors de la gran industria y deixarse trepitjar económicament per los conservadors, los donan un acte de diphtat y si ho demanavan be una gran creu sigui del *Mérito* que 's vullga?

Be, molt be, fills descastats, parents de Judas.

Aixís se comensa la carrera.

¿Ya teniu l'arbre triat pera acabar-la?

Després de la de Mariel, are 'ns resulta inútil l'altre trotxa.

La de Júcaro á Morón l'ha passada fa molt poch en Máxim Gomez.

¡Pobre Veyler! ¡com se li ha girat la estrella!

Ni ha pacificat á Pinar del Río, ni ha servit per res lo de Mariel, ni ha impedit cap cosa la de Júcaro á Morón...

A veurer si al últim quedarà com el gallo de

Sin plumas y cascabeando.

¡Quina desilució pels pobres ex-possibilistas que n'esperavan lo manná!

Ja 's comensa á murmurar que la pobre Catalunya pagarà 'ls plats trencats del arreglo ó tranzacció que s'acordi en lo de Cuba.

Sempre haviam cregut que fora aquest lo final que 's preparava y no pocas vegadas ho havém dit en aquest lloch del setmanari.

L'Estat espanyol vol de Cuba lo mercat d'exportació d'empleats de totas menas y 'ls Estats Units lo mercat d'exportació de sos productes.

¿Que te d'estrany donchs que 's complementin las duas voluntats y cada hù surti ab la seva?

Las catalans son pacífichs y no mourán cap saragata. No cal que s'escarrassin los espanyolistas ondolsint la pindola ab alló de *las presentes circunstancias* y que faria mal efecte si en estos momentos de angustia, mezquinss intereses contrariassen la obra de paz, etc., etc.

Catalunya se l'empassarà, com l'idiota va engullint lo pá de taula.

Ab directors politichs com en Planas y Casals y ab jefes econòmichs com 'ls del Foment de Barcelona 's va molt lluny en lo camí de la degeneració y de la miseria.

¿Després; que succehirá tot plegat? ¿Que no poguém comerciejar ab América? Ya 'ns van fer lo mateix arrant del descobriment pagat per la casa aragonesa.

Ya vé de sigles que Catalunya paga y 'ls castellans s' atipen.

Sobre bibliotecas públicas

Lo ministeri de Foment ha publicat un R. D. recordant una disposició del any 1712, en lo quin després de planyers del incumpliment d' aquesto disposició y de las dictadas ab posterioritat ab igual objecte, commina ab imposició de penyoras pera lo successiu als qui deixin de complir-lo.

Se refereix lo R. D. á la obligació en que están tots los impresors de remetre mensualment á la Biblioteca Nacional un exemplar de tot, absolutament de tot lo que en sos establiments imprimeixin, sia llibre, folleto, mapa, estampa, litografia, fotogravat, fulla, volant, cartell, anunci, etz. etc. En ell s' hi dictan reglas respecte dels impresors establerts fora de Madrid y s' encomana als individus del Cos de Bibliotecaris, encarregats de las bibliotecas públicas, y als alcaldes, l' intervenir en dit servey.

En aquest R. D. nos han cridat la atenció duas cosas: primera, la dificultat, é inutilitat en molta part, de son cumpliment; y segona, la preterició absoluta de tota altra biblioteca que no sia la Nacional.

Lo fi de la disposició es lloable, dsncs no es altra que 'l de que no falti á la Biblioteca Nacional res de lo que 's publiqui á Espanya, que tinga algun interés.

Pero: ¿es que tot, absolutament tot lo que 's publica á Espanya te interés y mereix ser conservat? ¿Es que l' interés de lo que 's publica se contra exclusivament á Madrid?

En primer lloch, la inutilitat de la remisió de molts impresos salta á la vista. ¿Qué hi han de fer en la Biblioteca Nacional los cartells y anuncis de las funcions de teatro ó las fullas volants que molts botiguers publiquen com á reclám, per exemple, y que de segur reunits los que cada mes s' imprimeixen en tot Espanya omplirían més d' un vagó de carga? ¿Quants empleats hi perdrán inutilment lo temps en classificarlos y catalogarlos? Y si no 'ls classifiquen ni catalogan ¿de qué ni á qui poden servir? Y la casi totalitat dels diaris y periódichs locals, que son avuy tan numerosos ¿quí 'ls coleccionarà y qué hi feran més que estarhi enmagatzemats en la Biblioteca Nacional? Y ¿qué dirém dels bitllets de ferro-carril, entradas y asientos de funcions públicas, etz., etz.?

Segonament. ¿S' ha pensat en los gastos de remisió? Lo R. D. res ne

diu. Sembla, quan menos, que 'ls alcaldes haurian de tenir franqueig postal pels paquets que remetin á las bibliotecas públicas: de no ésser aixís á alguns municipis aquest servey los hi representaría una nova càrrega, que no sabem ab quin dret se 'ls hi pot imposar en un simple R. D. Y 'ls quefes de bibliotecas públicas ¿los enviarán pel correu? ¿S' ha tingut en compte 'l volúm y 'l pes que representan los impresos que surten cada més de las premsas de las ciutats importants, com Barcelona, Sevilla, etz.

Las consideracions apuntadas, y otras que podrian ferse, demuestran que 'l R. D. del ministeri de Foment no es práctic y, ó molt nos equivoquém, ó produhirá 'ls mateixos resultats negatius que las disposiciones del any 1712 y següents.

Per altra part, fixantnos en lo més essencial, lo R. D. es una mostra més del zel exagerat que en la nostra nació s' emplea exclusivament en benefici del Centre.

De cumplirse 'l R. D., la Biblioteca Nacional adquiriria de franch tot lo que s' imprimeix á Espanya. Y com además la Biblioteca Nacional es la única que te en pressupósit una consignació séria pera augment del material científich, ab la qual pot adquirir lo que li falta de lo fins ara publicat en la nostra nació y lo de válua publicat ó que 's publiqui al extranger, resuta que la Biblioteca Nacional es l' únich establiment de son género a Espanya que mereix la atenció del poder públich.

Y aixó 's compendrà tant més si 's te en compte que las altras bibliotecas públicas, que no poden adquirir de franch los llibres que 's publican á Espanya, ó no tenen consignació pera material científich, ó la tenen tant insignificant que poch ó res poden comprar de lo que 's publica dintre y fora de la nació.

De manera que pera la Biblioteda Nacional, tot; pera las altras, poch ó res.

Y no 's cregui que exagerém. Concretantnos á la nostra Biblioteca Provincial, agregada al Cos d' Arxivers, Bibliotecaris y Anticuaris, ó sia, dependent del Estat, resulta que aré te un Bibliotecari del Cos ab sou (en algun tems n' ha tingut dos), un mosso ó porter, crech també ab sou, y per material de tota classe (científich, encuadernacions, paper, tinta y plomas, foch al hivern, etc.,) una cantitat que no arriba á cinch centas pessetas. ¿Quin augment se vol que tinga una biblioteca en aquestas condicions? Cap.

Se dirá que l' Estat cuyda del augment de las bibliotecas públicas ab las remesas de llibres que 'ls hi fa. Pero: ¿quints llibres son aquestos?

Los dels dipòsits del ministeri de Foment ó 'ls que l'Estat adquireix per una recomanació ó altra. Alguns, pocs, valen la pena; la generalitat son llibres adotzenats. ¿Y es aixís com se vol aixecar lo nivell científich de la nació? ¿Y de llibres publicats al estranger no n'han de tenir, ni n'han de possehir aquestas bibliotecas provincials? ¿Han de quedar aquestas reduhidas á la condició de coleccions de llibres procedents dels antichs convents ó subvencionats per l'Estat? ¿Tindrán per objecte principal donar vida á un Cos facultatiu més, ó mantenir empleats nombrats pel Centre?

En nostre concepte las bibliotecas, dehuen ser un element científich y, pera respondre á aquest objecte, convé cambiárloshi radicalment la organisació, desentralisarlas, fer una cosa pera son augment y perque en ell s'interessin las corporacions populars y 'l públich en general.

Mentres duri la mania de que l'Estat s'ha de encarregar de tot y mentres aquest en tots los rams se preocupi més de las ventatjas del personal que dels resultats y finalitat de cada institució ó de cada establiment, las cosas anirán desviadas de son camí y 'ls resultats serán tan migrats com los que avuy se tocan.

Lo Real Decret que 'ns ha ocupat, respon á las ideas dominants en los qui governan: trevallar pel Centre y fer contribuir á tothom á son major lluhiment y fins á la seva major ilustració. Lo restant dels espanyols, si volen medis d'apendre que s'espavilia y que 's gratin la butxaca.

La Patria, la Nació, es lo Centre. Los demés, son *rurals* y la seva missió no es altra que contribuir al major esplendor d'aquell y celebrar sos progressos.

Y.

(De *Lo Geronés*.)

L I T E R A T U R A

A un infant

MORT POCH DESPRÉS DE NAIXER

Be hauria dat la mare
que plora tant
la vida y tot suare
per son infant.

Mes eix que arriba á terra
ja ans que ull badar,

per dirli, «¡ay! se 'm desterra,
me 'n vull tornar»

Com perla de la aurora
del gay mati,
al cel llevantse d'hora
s' adorm aquí.

La son que té be es dolsa,
 lo somni bell;
 ve al mon, l' ala hi espolsa,
 fuig com aucell.
 !Oh; si tingués son ayre
 mon cor catiu,
 no trigaria gayre
 trobarli 'l niu.

No 'l ploréu més la mare
 no 'l ploréu nó,

que entre angels vola are
 vostre infantó.

Tornantsen d' eixa vida
 al paradís,
 l' adeu de sa partida
 fou un somris.

JOSEPH CARDONA.

11 de Novembre de 1894.

De nostre estimat colega «La Renaixensa» tallém lo següent hermós article sense títul, ab lo quin contesta algunas carinyosas observacions que li feya 'l dia anterior lo «Diari de Barcelona»:

«No som nosaltres tan sensibles com suposa 'l *Diario de Barcelona* al comentar un de nostres escrits d' aquets dias. No volém que 'ls delictes politichs se paguin ab una veneració com la que tingueren los revolucionaris pera en Serrano y 'ls conservadors pera en Martinez Campos. Un y altre havian jurat fidelitat á las institucions que enderrocaren, y com son jurament no era forsat com lo dels soldats que 'ls fican al cuartel sols pel pecat de tenir 20 anys y no disposar dels miserables trescents duros, lluny de mereixer archs de triomf ni sucriccions pera ferlos un violari, havian de purgar lo pecat d' Alcolea y de Sagunto ab una pena ó altra. La de mort no li hauriam pas aplaudida nosaltres, sobretot si 'ls jutjes haguessen estat homes á qui convenia tant conservar las institucions com á aquells dos generals lo volcarlas, pero sense la de mort y 'l presi-ri infamant, hi ha moltes maneres de castigar als conspiradors politichs y de privarlos de que fassin la competencia als toreros.

Las sentencias per delictes de revolució se donan casi sempre en la borratxera de la victoria, y si 'ls liberals haguesen fet després del 68 lo que feren ab ells los governs moderats y unionistas, Espanya hauria pas-sat per una pila de horrors que 'ns varem estalviar.

Per lo mateix que som contraris d' aquestas amnistias sense solta, da-das perque una reyna deslliura ó perque fa quatrecent anys dels descobri-ment d' América, nosaltres aniriam ab molt cuydado en fer lleys sangui-narias. No ho volém que la alegría de centenars de familias dependeixi d' una cotilla que ofegui un ser avans de neixe, com tampoch trobém que la clemencia s' haji de tenir precisament en una diada assenyalada.

Cada dia fa cent anys d' una cosa ó altra. La clemencia en totes las penas ha esser en tot cas per lo comportament del sentenciat.

Delicadíssima es aquesta materia pera esser discutida en los periódichs; pero cregui 'l *Diario de Barcelona* que qui la pot tractar mes sense passió som nosaltres. No 'ns lliga res ab los lliberals ni ab los conservadors; res ab la monarquia ni res ab la república. Sense por que cap catalanista hagi de rebre las martelladas que ells ab ells se donan los partits espanyols, sentim una verdadera pietat per tots los homes de bona fé que en ells militan, tant com una repugnancia extrema per los que explotan lo que hi ha de bo en cada una de las doctrinas. Y al véureis assassinar en las barricadas; sentenciarse en los glacies de las fortalezas; poblar los presidis de gent honrada, y Ceuta y Fernando Poo atapirse de victimas d' exaltacions propias ó de venjansas miserables d' altri... al veure que 'ls que escaparen de las balas ó de las malalties dels llochs de deportació eran obehits per los mateixos que 'ls condemnaren y que la victoria dels perseguits engalaná ab una estrella y un galó més las mànegas de sas levitas, sense respectes los isabelins á sos antíchs rigors, justos ó injustos, ni sense miraments á lo que deya ó deixava de dir la llei, que no s' havia pas esborrat perque la reservavan los lliberals pera 'ls que d' allí en avant seguissen la tasca comensada á principis d' aquest sigle y sols interrompuda á estonas... als que tant nos fa d' en Salmerón com de la Reyna, d' en Cánovas com d' en Sagasta per forza 'ns te de moure la compassió pera tots encara que no 'ns lloguém per ploranesas en los enterros. No ha arribat l' hora de fer cumplir la llei ab tot lo rigor que vol lo *Brusi*, perque 'ls jutjes no tenen las mans prou netas. Ha conspirat en Cánovas, ha conspirat en Sagasta, la mateixa dinastia es filla d' un cop arruixat d' en Martínez Campos. En cap dels que nombran los jutjes hi sabém veure autoritat pera així dictar lleys politicas que puguin arreballar una vida, sia de un enemich de dintre Espanya ó d' un enemich colonial, que be pot ser que al caracter de separatista hi agregui lo d' acreador del que 'l delata ó que tinga un negoci que vol agabellar aquest. Ja saben los redactors del *Diario de Barcelona* que no tothom te la seva honradesa ni la seva serenitat. No tenen més que llegir diaris, y ja veurán que en ells ja no 's demana 'l compliment de la llei, que per cert no peca de lleugera, sino que s' atia al fusellament, á la carniceria, á tot lo que acostia l'home á la fera.

Al home li costa molt ofegar lo que en son sí hi ha de venjatiu y sanguinari: se necessita la dolcesa de la vida de família, la continua predicació de caritat. Aixís y tot rebrotan sovint en ell las passions dolentas.

Parlavam en l' escrit que 'ns ha comentat nostre colega de que no voliam ser confosos entre 'ls que no 's dolen dels fusellaments de Filipinas, y deyam que no estém segurs de la serenitat de judici dels tribunals, constituïts per homes que demà s' haurán de batre ab los amichs y companyons dels que tenen encadenats al devant de la taula. Ho deyam y ho repetim, perque nosaltres, qui sab si sabriam escapar als odís y al terror que neixen quan l' enemich está al devant y la mort nos truca á la porta.

A més, si 'ls redactors del colega troban que la carga de jurat per delictes que casi may entranyan pena de mort es massa pesada y molt subjecte á errar, cóm no veuen lo perillós que es una equivocació en los militars al judicar causas tan graves com las de conspiració? Vicijs y virtuts, tenen los dels altres. Talent de jutje, lo que Deu los hi ha donat, igual que 'l botiguer que 'l colega no 'l vol á la Audiencia ni per dir si te culpa ó no te culpa l' acusat d' haver robat un pá pera ferse passar l' fam ó unas espardenyas pera no tocar de peus á terra.

Ja ho sabém que no s' ha ficat en aixó 'l nostre colega; pero com que 'ls que fallan á Cuba y á Filipinas son los militars, y las sentencias de mort per causas politicas ixen d' ells sempre, per aixó voldriam que mentres no 's logri fer perdre als Prims y als Martinez Campos l' agre de conspirar; mentres en los aixecaments paysans no hi tinga tanta ó més part que l' esperit de bullanga, la immoralitat en tots los rams de la administració y las vexacions injustificadas contra determinats pobles y rassas; mentres Espanya—si aguanta la embestida d' avuy—se conservi sobre 'l mapa, voldriam que s' obrís lo cor més á la commiseració que á la venjança.

No han governat encara 'ls que tenen l' ánima neta de pecat.

Y si la pena de mort pogués ésser may justa per delictes polítichs, no ho fora may aplicada per en Cánovas ni per l' altre feudal á que estém subjectes los espanyols. L' un y l' altre han conspirat vergonyosament, nó per ideals que valguessen una gota de sanch ni un dia de presó dels seus partidaris, sino pera apoderarse d' honors y sous—de sous potser més que d' honors—y repartirlos entre 'ls que 'ls han ajudat á tirar per terra lo que combatian avans de trobar lo desllorigador del galldindi. Perque per arribar á viure en pau y santa harmonia, repartintse diputacions y senadurías, regidorias y tot lo que hi ha per repartir en lo polítich; pera quedarse ab tant los uns y tant los altres dels cárrechs administratius que portan una nómina de mils pessetas que esborrona y altrás gangas més positives, encara que no esborronan tant; pera distribuhirse ben distribuïts los Concells de carrils y companyías navieras y altrás

menas de societats que ab los únichs ab qui s' haurian d' aconsellar es ab los facultatius y ab los que 'ls portan los llibres; per arribar á aquest *Gloria in excelsis Deo* tant prosaych, s' ha lleysat sanch á mars y llágrimas á rius; lo catafalch s' ha aixecat per' homes molt més honrats que molts que passejan grans creus á las professons de Corpus; s' han dit grosseries indignas contra de reys per homes que avuy serveixen á la monarquia contra la Revolució, per homes que després han conspirat per revivarla.

S' han fusellat coronels y capitants y sargentos; han anat á presirí molts soldats que si no haguessen cregut al gefe que deya ¡Viva la República! los haurian fusellat, com hauria fusellat al que no hagués cregut als que cridaren ¡Viva l' Alfonso! quan á n' en Martínez Campos li passá pel cap tornarle de Viena. Los soldadets se trobayan á Ceuta si fa no fa com alguns filipins se troban á Figueras avuy y demá á Fernando Poo. Igual que un lloro quan lo cambian de gavia.

No la val la pena de defensa la pena de mort pera salvar res á Espanya. Lo cuadro que oferim al *Brusi* es un dels molts que ell nos podria oferir ab los seus numerosos recorts.

Tot te remey en aquest mon menos la mort, y ja que la aplicació de tan gran cástich la veyém sempre en cuestions politicas per homes que fan de jutje sense serho y en mitj d' agitacions que roban la serenitat, no la prediquém per no fernos cómplices devant de Deu d' aquestas grans infamias que texeix la política y de la que 's posan á cubert los que tenen més traydoria.

Y sobretot no 'ns oblidém de que la riquesa del juheus y 'ls pagarés firmats que possehian foren causa de molts carníceries en los calls d' Espanya.

La historia es un teixit de fets iguals, fets per homes iguals vestits de diferente manera. De pagarés n' hi havian y n' hi han. De gent á qui convé que 'l que 'ls te la firma desaparegui d' aquest mon n' hi havia al sigle xv, n' hi han encara avuy y n' hi haurán sempre.

Está segura la justicia de que una falsa delació no la fassi víctima d' una infamia? N' está segura, havent d' anar tan depressa á matar pera tranquilisar als patriotas y pera que ls comerciants que no miran gayre al lluny puguin dormir lo son dels ángels?

N' está ben segura? Pero ben segura com s' ha d' estar d' aquestas cosas?

Será 'l nostre modo de pensar lo pensar d' uns ignòcents y sentimentalistas. Pero consti que ab tanta ingenuitat com tenim, nos queda enca-

re prou picardia pera desconfiar de la bestia humana y prou esperit d'observació per compendre las angunias dels fiscals militars al fer las acusacions de causas politicas, las que passen los defensors, si no han eixit d' escoles especials, al regirar los fulls del sumari, y las mortals, pero mortals de veras, dels que tenen en un si ó en un nó lo fil d' una vida y una responsabilitat devant de Deu, bon xich més permanent que la que tenen devant dels homes, de sas lleys y de sas institucions politicas.

NOVAS

—En lo teatro Euterpe debutará avuy una companyia de sarsuela castellana y catalana dirigida per lo reputat Mtre. Sr. Perez-Cabrero.

Per la tarde se posarán ab escena la popular sarsuela catalana *Kikiri-ki*, además tindrán lloch los estrenos de *El baron de cascoroto* y *El Czar en Barcelona*, que per la mateixa companyia se estrenaren en lo teatro Principal de Barcelona.

Per la nit segonas representacions de *El baron de cascoroto* y *El Czar en Barcelona* y estreno de *Lo Sr. Palaudarias* (segona part del *Somni de la Ignocencia*).

Tant á la tarde com per la nit en lo segon intermedi se repetirán las *Fotografias animadas* (El kinematógrafo).

—En lo próxim número publicarem lo cartell dels Jochs Florals d' aquest any, que per falta de espay no havem pogut publicar avuy.

—En los Salons Cruz y Sabadellés, tindrán lloch avuy grans balls de tarde y vetlla per las orquestas *Muixins* y *La Lira*.

—Aquest vespre debutará en lo Ateneo Sabadellés lo nou coro que s' ha format en dit centro de recreo.

Desitjém que prosperi.

—Avuy á la tarde tindrà lloch una funció dramática per la companyia que dirigeix lo Sr. Tutau, posantse ab escena lo drama castellá *Juan José*, en lo Teatre Camps de Recreo.

Per la nit la mateixa companyia donará una extraordinaria funció en lo teatro Principal, posantse ab escena lo drama castellá *El Estigma*.

—Ha mort á Canet de Mar, ahont desde sa juvenesa havia exercit la medicina, lo doctor don Francisco Xavier Serra y Clausell, pare de nostres bons amichs y entussiasas catalanistas don Marián y don Francisco, als quins, com á la demás apreciablessima familia, enviém la expressió sincera del nostre condol per tant irreparable pérdua.

—La Diputació provincial de Barcelona ha acordat adquirir 80 exemplars de la «Geografia de Catalunya» de nostre amich don Francisco Flós y Calcat.

—Ademés del setmanari *Euskara* que 's publica á Berlin escrit en bascongat, en la ciutat de Los Angeles (California) veu la llum pública altre semanari titulat *Euskualerria*, escrit en llengua euskara.

—Nostres estimats companys «La Veu de Catalunya», «L' Olotí» y «La Costa de Llevant», al entrar al any 97 han introduhit notables reformes tant en lo text com en la forma de presentació, de sas publicacions lo que vé á demostrarnos que 'ls nostres estimadíssims companys que 'ls redactan y publican, no senten defalliment malgrat lo general in diferentisme ab que s' acull la desinteressada campanya catalanista.

Tal fermesa en los nostres companys fá de bon veure y ab nosaltres los hi agraheix en sos esforços y bon entusiasme tots los bons fills de Catalunya.

—S' ha posat á la venda lo drama del eminent poeta trágich don Angel Guimerá «La terra baixa».

—¡Oh l' art oficial-administratiu!... Los redolins del paper sellat d' aquest any son dignes d' un premi al autor que se 'ls ha empescat. En ells hi figura 'l *leon español sacudiendo la melena* y ab la boca oberta, com si fes un badall de gana. Ab una de las potas de devan rasca, plé de furor, la corona de los *Reyes Católicos* ab que remata l' escut nacional. Lo lleó, com á mal fet... está molt bé, especialment la cara, que sembla més d' un *hidalgo* enfadat que no la del rey dels animals. En tot s' ha de conèixer lo mal gust de la gent del centre, desde 'ls redolins del *timbre del estado*, fins la redacció dels reals decrets ab proemis ó *exposiciones de motivos* y tot, que al posarlos en execució. no resultan práctichs.

—Dilluns passat morí en aquesta ciutat la respectable senyora donya Joaquina Turull y Salas, viuda del malográt compatrici don Francisco de P. Casanovas. (E. P. D.)

Acompanyém á la familia de la finada en 'l dolor que experimentan per tan irreparable pérdua.

—Una numerosa comissió tracte de celebrar grans balls de màscaras ab motiu de las festas de Carnaval, en la platea del Teatre dels Camps de Recreo, convenientment arreglat pera tal objecte.

La execució del programa probablement estarà confiat á una de las mes acreditadas orquestas d' aquesta ciutat, convenientment aumentada.

—Dias passats morí en Madrid, en 'l Sanatori Central de la *Creu Roja* lo soldat Miquel Serra Viñals (E. P. D.) fill 'aquesta ciutat, regressat de Cuba.

Enviém á sa atribulada familia nostre mes sentit pésam per tan irreparable com sensible pérdua.

—Diu un colega:

«Entre Polifía y Palau sembla que s' ha instalat una especie de sátiro

que á quantas donas acerten á passar per dit siti, després de robarlos hi 'l diner que portan sobre, comet ab aquellas tota classe de atropells, aixis es que recomaném á la guardia civil y mossos de la esquadra á aquest personatje.»

—Molt de aplauso es la oferta que ha fet al Sanatori de la *Creu Roja* de Barcelona nostre compatrici lo reputat farmacèutich senyor Aguilar, oferint quantas botellas necessitin de sa *Emulsió Aguilar d' oli de fetge de bacallá ab hipofósfitas* pera 'ls soldats procedents de Cuba y Filipinas, havent rebut ja 'l Sanatori sa primera remesa de 144 botellas.

—Dijous passat contrageren lo Sant llas del matrimoni en la iglesia de Nostra Señora de la Misericordia nostres apreciats amichs lo jove abogat don Joseph Casajoana Oliver y don Joan Oliver Turull ab las distingidas y simpáticas senyoretas donya Teresa Oliver Turull y donya Rosita Soler Corominas, respectivament.

Desitjém als esposats una bona lluna de mel y felicitats eternas.

—Ha sigut premiat ab medalla d' or en la última Exposició de Chicago don Antoni Bulbena per sa traducció al catalá de *D. Quijote de la Mancha*.

—Dijous passat morí en aquesta ciutat després d' una penosa y llarga malaltia lo jove Anton Gorina Lacot (E. P. D.) fill de nostre benvolgut compatrici don Jaume Gorina Pujol.

L' enterro fou numerós y distingit.

Rebi sa respectable familia nostre mes sentit pésam per tan sensible pérdua.

—Está contractada y ab augment, la orquesta *Muixins* per los lluhits balls de Màscara que sempre 's donan en lo elegant teatro de Euterpe.

—Formant un volum de 554 planas s' ha publicat la «Filosofia Elemental» («Psicología; Lógica y Ética»), original de don Joan Arolas y Juani, catedràtich d' aquella assignatura en l' Institut de segona ensenyansa de Manresa. Del exámen sumari d' aquesta obra se 'n dedueix que son autor ha fet un estudi molt fondo dels gravíssims y transcendents problemas que dita ciencia planteja, y que ha arribat á dominarlos de tal manera que ab la difícil facilitat propia dels mestres, ha sapigut encloúrels en fórmulas brevíssimas y casi sempre exactas, adecuadas als fins pedagógichs de la obra.

Lo senyor Arolas demostra en tota ella un gran coneixement dels numerosos sistemas filosófichs dels temps moderns, mes ab un seny d' home de ciencia que no 's deixa enganyar pels vestits nous y aparatosos ab que 's disfressan los vells errors, may s' aparta del camí recte desbrossat per la filosofia que no 's fa ab modas, que no es d' avuy ni d' ahir sinó de sempre.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres. pa y ví.

També s' admeten abonos á preus ventatjosos.

Servey esmeradísim.

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera famílias y particulars; molta natedat y economía.

Espartería, 6 y Vidriería, 12

(BORN VELL). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres.

Fayans Catalá

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. BURGÜES Y COMP.^a-Crehueta, 92-SABADELL

IMPREMTA.

En la d' aquest periódich, carrer de CALDERON, 36, se fan tota classe de treballs á preus reduhits.

Plegadors de cartró á las midas que 's desitxin,
se 'n poden servir ab tota urgencia.

IMPREMTA TUGAS.- CALDERON, 36

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderón, 36.—SABADELL